

SIVA KNJIGA O OSNOVNI ŠOLI V REPUBLIKI SLOVENIJI

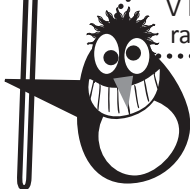
dr. Kristijan Musek Lešnik

Cilj šolske prenovе:

POVEČATI STOPNJO VKLJUČENOSTI
OTROK, MLADINE IN ODRASLIH V
IZOBRAŽEVANJE IN POVEČATI STOPNJO
PREHODNOSTI OB NEZMANJŠANI
KAKOVOSTI:
Z VEČJO MOTIVACIJO ZA
IZOBRAŽEVANJE!

Pingvinladnija
je kul!!!

V Pingvinlandiji imajo vsi otroci zelo
radi ljubljenega in velikega vodjo!!!

V Sloveniji imajo pa vsi otroci zelo
radi ljubljeno in veliko devetletko!!!

Čeprav nekoliko skrito med drugimi cilji, je vprašanje motivacije za izobraževanje en od ključnih ciljev šolske prenovе, ki se zdi danes morda še bolj aktualen, kot v letih, ko so ga prenovitelji šolskega sistema zapisali. V času, ko je jasno, da se izobraževanje ne konča z zaključkom formalnega šolanja ob koncu srednje šole ali fakultete, ko vseživljenjsko učenje za marsikoga ni več prazna fraza, pač pa zaradi izjemno hitrih sprememb v številnih poklicih, vse bolj življenjska nuja, in ko je vse bolj jasno, da je edina "dodana vrednost", ki lahko dolgoročno zagotavlja konkurenčnost in blagostanje naše družbe prav znanje, sta odnos do znanja in motivacija za izobraževanje naših otrok neprecenljiva. Od tega, kaj in koliko šola in znanje otrokom pomenita danes, bo v veliki meri odvisna prihodnost slovenske družbe. Motivacija za izobraževanje se pač ne zgodi sama od sebe. Gradi se z odnosom do znanja in izrazito oblikuje v letih, ko se otroci prvič srečujejo z organiziranim izobraževanjem. Pri tem ima šola izjemno odgovorno nalogo: če zna izkoristiti prirojeno radovednost otrok, lahko postavi trdne temelje njihovemu poznejšemu odnosu do znanja in do sveta nasploh. Če pa šoli uspe v kali zatreti otrokovo radovednost, iniciativnost, veselje do novega, do znanja in do učenja, bo te neprijetne izkušnje iz zgodnjih let pozneje v življenju zelo težko pozabil.

Tudi ko razmišljamo o tem pomembnem vidiku šole, so mednarodne raziskave tisti vir zelo pomembnih in zgovornih podatkov o odnosu današnjih slovenskih šolarjev do šole.

Slovenija preprosto nima neznanskih zalog nafte, težke industrije, rudnin, naravnih bogastev, itd.
Drži, imamo morje, hribe, jezera, smučišča in še kaj.
Ampak večino tega imajo tudi druge države okrog nas!
Edino veliko naravno bogastvo, ki ga imamo, so lahko ljudje!
Edina prednost na konkurenčnem svetovnem trgu, ki jo lahko imamo, je znanje in razvoj!

Imamo samo dve možnosti: da spodbujamo razvoj in postanemo družba znanja, ali da postanemo družba, ki bo delala za tiste z več znanja.

Od znanja in izobraževanja, ki ga dajemo našim otrokom, bo odvisno, ali bodo v prihodnosti uspešni, kompetentni, samostojni in neodvisni ali pa bodo celo življenje cenena delovna sila za tiste, ki bodo bolje opremljeni z znanjem.

Od znanja, ki jim ga nudimo, od njihovega odnosa do tega znanja in učenja je odvisna njihova in naša prihodnost in blagostanje, prihodnost in blagostanje naše družbe.

RAZISKAVA HBSC: pozitiven odnos do šole

Raziskava HBSC ob spremljanju zdravja evropskih otrok in mladine ugotavlja tudi njihov odnos do šole. 11-letniki in 13-letniki v raziskavi med drugim odgovarjajo na vprašanje o tem, kako radi imajo šolo.

Trend veselja do šole; 11-letniki, 2001/02 do 2009/10

Kaj o odnosu učencev do šole pravi slovenska "šolska stroka"?

Naši učenci imajo nadpovprečno radi šolo.

(Dr. Janez Krek, o rezultatih raziskave HBSC)²⁸

Ko se učence sprašuje, kako se počutijo v šoli, imajo naši učenci višjo samopodobo.

(Dr. Ljubica Marjanovič Umek, o rezultatih raziskave HBSC)²⁸

Rezultati raziskave HBSC res govorijo o odnosu do šole. Vendar v njih ni najti dosti potrditve za prepričanje o nadpovprečnem veselju slovenskih šolarjev do šole. Nasprotno!

Neprijetna resnica št. 76!

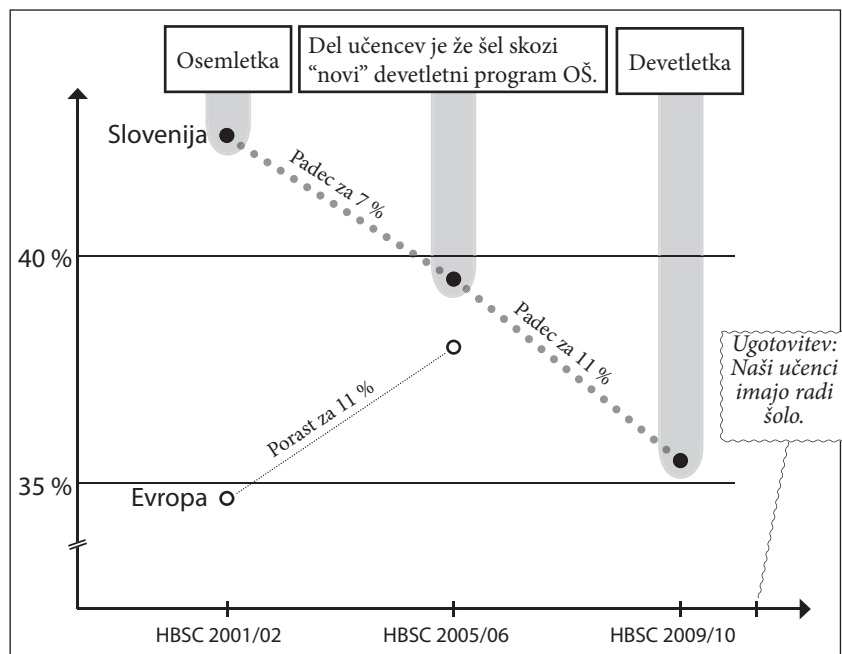
Med 11-letniki v Evropi se je od leta 2001/02 do 2005/06 delež tistih, ki imajo radi šolo, povečal za 11 odstotkov; v Sloveniji je v istem času padel za 7 odstotkov - če so imeli še leta 2001/02 slovenski učenci res nadpovprečno radi šolo, je v štirih letih ta prednost skoraj izginila (Slika 20)!

Za leto 2009/10 podatkov za druge države še ni, ker bo mednarodno poročilo objavljeno šele jeseni 2011. Vemo pa, kako je s slovenskimi 11-letniki: delež tistih, ki imajo radi šolo, je od leta 2005/06 upadel za 11 odstotkov, od leta 2001/02 pa že za 27 odstotkov! Od mita, da imajo naši šolarji nadpovprečno radi šolo, je ostalo zelo malo.

Iz leta v leto upada veselje do šole! Od kod potem razlaga, da imajo naši šolarji nadpovprečno radi šolo?

Čeprav so slovenski 11-letniki še pred osmimi leti imeli nadpovprečno radi šolo, je njihovo veselje do šole v le osmih letih močno padlo (če ne kar strmoglavilo). Primerjava podatkov za zadnjih osem let je zanimiva tudi ker je v letu 2001/02 raziskava zajela zgolj učence, ki so hodili v "stari" osemletni program osnovne šole; v letu 2005/06 je raziskava že zajela del učencev, ki so od prvega razreda naprej hodili v novo devetletko; v letu 2009/10 pa je zajela le še šolarje, ki so vse od prvega razreda hodili v novi devetletni program.

Slika 20: Odstotek 11-letnikov, ki imajo radi šolo, HBSC 2001/02²⁶, HBSC 2005/06²⁷, HBSC 2009/10⁴².

Neprijetna resnica št. 77!

Padec veselja do šole med slovenskimi enajstletniki sovpada z večanjem deleža šolarjev, ki so svoja osnovnošolska leta opravili po novem devetletnem programu: več kot je v vzorcu šolarjev z izkušnjami z devetletko, manj imajo radi šolo!

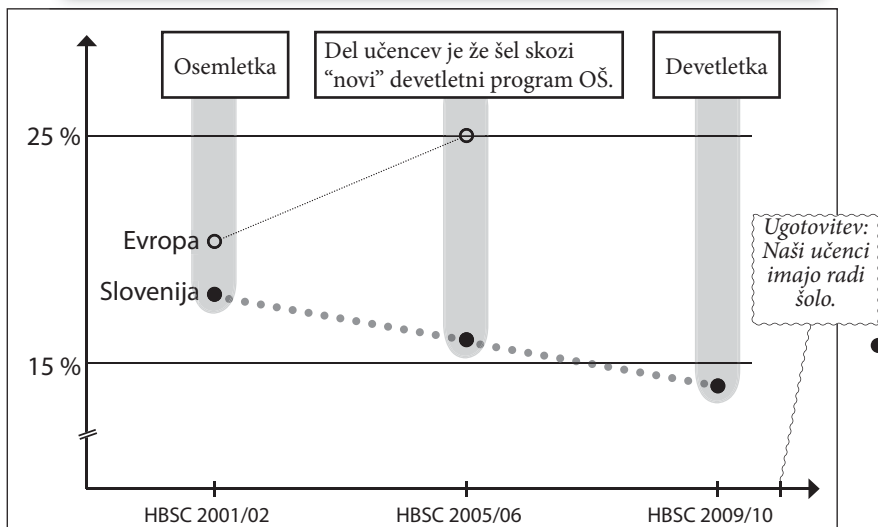
Trend veselja do šole; 13-letniki, 2001/02 do 2009/10

Če je pri 11-letnikih težko govoriti o tem, da bi imeli nadpovprečno radi šolo, so ugledne člane "šolske stroke" v takšnem prepričanju morda utrdili rezultati 13-letnikov? Težko! V tej starostni skupini so namreč rezultati raziskave HBSC še bolj zaskrbljujoči!

Neprijetna resnica št. 78!

Med 13-letniki v Evropi se je od leta 2001/02 do 2005/06 delež tistih, ki imajo radi šolo, povečal za 28 odstotkov; v Sloveniji pa je padel za 11 odstotkov. Če je bila že leta 2001/02 šola med našimi trinajstletniki manj priljubljena kot drugje, se je v štirih letih ta zaostanek še izrazito povečal (Slika 21)!

Za leto 2009/10 podatkov za druge države še ni, mednarodno poročilo bo objavljeno jeseni 2011. Podatki za slovenske 13-letnike pa niso razveseljivi: delež tistih, ki imajo radi šolo, je od leta 2005/06 upadel za 14 odstotkov, od leta 2001/02 pa za 23 odstotkov! Prepričanje, da imajo naši šolarji nadpovprečno radi šolo, je prazen mit in nič drugega.

Slika 21: Odstotek 13-letnikov, ki imajo radi šolo, HBSC 2001/02²⁶, HBSC 2005/06²⁷, HBSC 2009/10⁴².

Slovenski šolarji imajo torej v vseh izvedbah raziskave HBSC manj radi šolo od povprečnih evropskih vrstnikov. Še bolj zaskrbljujoč je trend: medtem ko med evropskimi 13-letniki priljubljenost šole narašča, je trend pri slovenskih vrstnikih v zadnjih osmih letih padajoč.

Neprijetna resnica št. 79!

Ugotovitev, da imajo slovenski šolarji manj radi šolo kot njihovi evropski vrstniki, je seveda močno neprijetna! Neprijetno je seveda tudi, da slovenska "šolska stroka" te stvari vidi popolnoma drugače.

Najbolj neprijetno pa je spoznanje, da veselje do šole pri slovenskih učencih v zadnjih treh izvedbah raziskave HBSC upada vzporedno z naraščanjem števila zajetih šolarjev, ki so šolo obiskovali po novem devetletnem programu.

Kaj je narobe z devetletko, da je z njenim začetkom strmoglavilo veselje učencev do šole? Kako naj dobijo veselje do znanja in do učenja, če ne marajo šole? To je čudna pot do družbe znanja!

Trend od 6. do 8. razreda, 2005/06 in 2009/10

Kaj o odnosu učencev do šole pravi slovenska "šolska stroka"?

Naši učenci imajo nadpovprečno radi šolo.

(Dr. Janez Krek, o rezultatih raziskave HBSC)²⁸

Ko se učence sprašuje, kako se počutijo v šoli, imajo naši učenci višjo samopodobo.

(Dr. Ljubica Marjanovič Umek, o rezultatih raziskave HBSC)²⁸

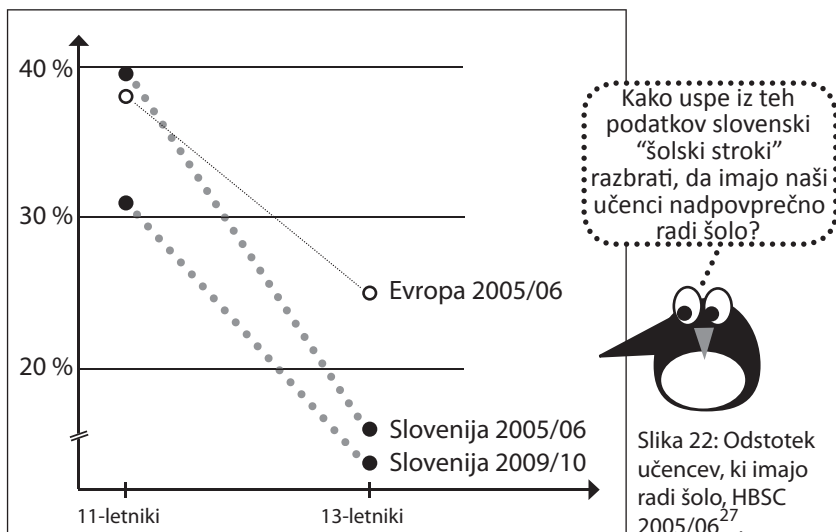
Na prejšnjih straneh je postalo očitno, da so prepričanja o nadpovprečnem veselju do šole med slovenskimi šolarji prazen mit in puhlo sanjarjenje. Za ta mit velja osupljivo spoznanje: ne le, da nima nikakršne podlage v raziskovalnih podatkih, slednji kažejo celo povsem nasprotno podobo od njega. Rezultati raziskave HBSC pripovedujejo sila neprijetno zgodbo o odnosu slovenskih šolarjev do šole: naši šolarji imajo bolj odklonilen odnos do šole kot povprečni vrstniki v evropskih državah.

Neprijetna resnica št. 80!

Raziskava HBSC opozarja ravno nasprotno kot govorijo nekatere "strokovne ocene" avtorjev šolske prenove: delež otrok, ki imajo radi šolo, je v Sloveniji pomembno nižji kot v povprečju evropskih držav (Slika 22)!

Neprijetna resnica št. 81!

Raziskava HBSC opozarja še na eno neprijetno posebnost med slovenskimi šolarji: nimajo le (dosti) manj radi šolo kot njihovi povprečni vrstniki v evropskih državah, veselje do šole v slovenskih učilnicah od 6. do 8. razreda upada hitreje in bolj strmo, kot v drugih državah (Slika 22)!

Rezultati raziskave HBSC so torej močno neprijetni za vse, ki jim je mar za slovensko javno osnovno šolo. Niso pa edini pokazatelj uspešnosti šolske prenove pri uresničevanju ciljev, povezanih z razvojem pozitivnega odnosa do znanja in do učenja pri šolarjih. Drugi mednarodni vir dragocenih podatkov o tem odnosu je raziskava TIMSS.

RAZISKAVA TIMSS: pozitiven odnos do šole

Raziskava TIMSS spremlja znanje devetletnih in trinajstletnih učencev na področju matematike in naravoslovja. Že prej smo ugotovili, da v tej raziskavi znanje slovenskih šolarjev večinoma zaostaja za povprečnim znanjem vrstnikov v razvitih državah (razen pri znanju naravoslovja v 8. razredu). Vendar pa obstaja tudi področje, na katerem slovenski šolarji v raziskavi TIMSS močno prekašajo vse druge države in trdno zasedajo vrhove vseh lestvic: ko gre za odpor do šole oziroma do posameznih šolskih predmetov!

Preden začnem s pregledom posameznih podatkov, je vredno ponoviti, kaj smo v letu 2010 na RTV Slovenija poslušali s strani nekaterih avtorjev šolske prenove:

Kaj o odnosu učencev do šole pravi slovenska "šolska stroka"?

Naši učenci imajo nadpovprečno radi šolo.

(Dr. Janez Krek)²⁸

Ko se učence sprašuje, kako se počutijo v šoli, imajo naši učenci višjo samopodobo.

(Dr. Ljubica Marjanovič Umek)²⁸

Trend: 9-letniki, negativen odnos do matematike

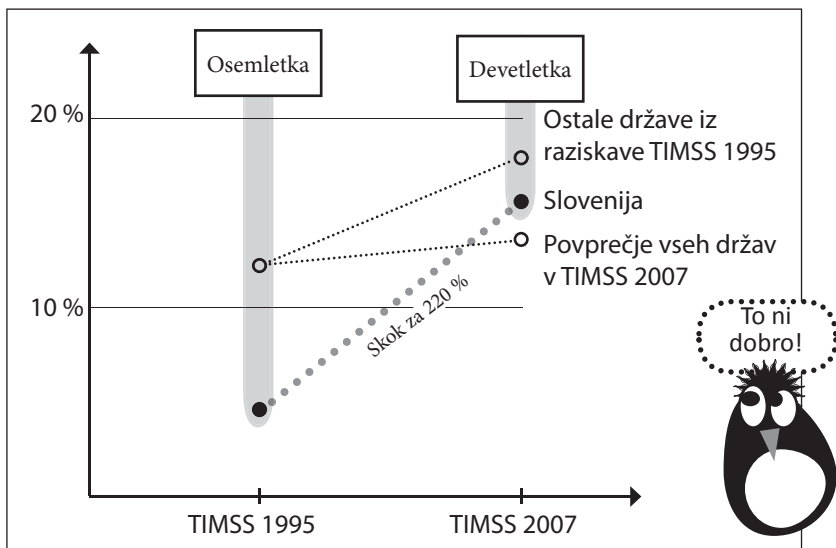
Pregled podatkov o odnosu slovenskih šolarjev do šole oziroma do šolskih predmetov v raziskavi TIMSS začenjamo z matematiko in mlajšimi šolarji. En od razlogov za tak vrstni red je dejstvo, da so to med drugim tudi najmanj neprijetni med vsemi podatki, ki jih bomo pogledali v nadaljevanju. (To ne pomeni, da gre za razveseljive podatke, pač pa, da so nekateri drugi še veliko bolj turobni.)

Neprijetna resnica št. 82!

Zadnja raziskava TIMSS (2007) je pokazala, da je med slovenskimi četrtošolci 14 odstotkov več takšnih, ki imajo negativen odnos do **matematike**, kot povprečno v drugih državah (Slika 23)!

Neprijetna resnica št. 83!

V vsega dvanajstih letih, od leta 1995 do 2007, je delež naših 9-letnikov, ki **ne marajo matematike**, skočil za 220 odstotkov (Slika 23)!

Slika 23: Odstotek devetletnikov, ki ne marajo matematike, TIMSS 1995 in TIMSS 2007¹.

Rezultati raziskave torej kažejo troje:

1. slovenski šolarji imajo nekoliko manj radi matematiko kot vrstniki v drugih državah (skupaj je v raziskavi 9-letnikov v letu 2007 sodelovalo 43 držav in samostojnih šolskih sistemov),
2. delež učencev, ki imajo negativen odnos do matematike je v dvanajstih letih naraščal v vseh državah, vendar je bil ta trend v Sloveniji mnogo bolj izrazit in strm, kot povprečno v drugih državah (deloma tudi zato, ker so slovenski 9-letniki še v letu 1995 imeli sorazmerno nadpovprečno radi matematiko) in
3. padec veselja do matematike med slovenskimi 9-letniki časovno sovпада s prenovo šole in z uvedbo novega devetletnega programa osnovne šole!

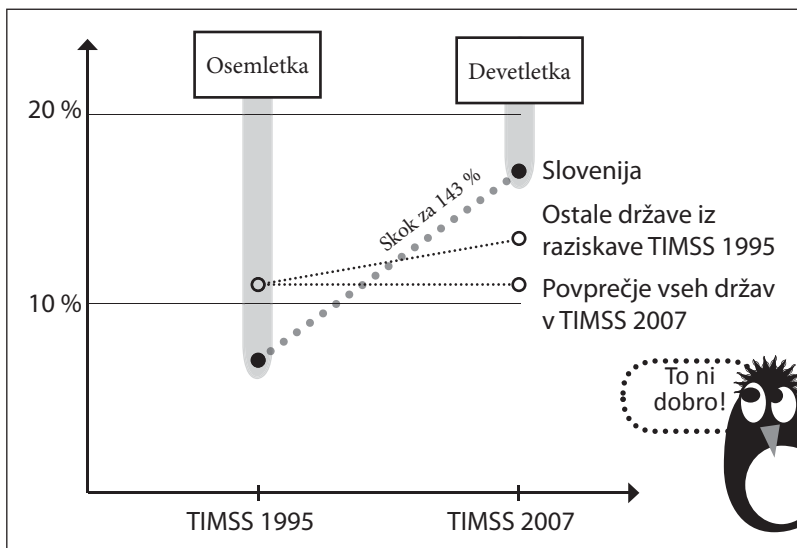
Trend: 9-letniki, negativen odnos do naravoslovja

Na prejšnji strani smo videli, da delež slovenskih 9-letnikov, ki ne marajo matematike, presega povprečje vrstnikov v raziskavi TIMSS 2007, je pa nekoliko nižji od povprečja v tistih državah, ki so sodelovale že v raziskavi leta 1995 (takrat je v raziskavi TIMSS namreč sodelovalo manj držav in samostojnih šolskih sistemov, kot v letu 2007).

Če bi kdo v tem podatku našel vzrok za vsaj rahlo zadovoljstvo, ga lahko namudoma zavrže: že pri naravoslovju se med 9-letniki pokaže drugačna slika (ki se bo nenehno ponavljala tudi v starejši skupini otrok v raziskavi TIMSS).

Neprijetna resnica št. 84!

Zadnja raziskava TIMSS (2007) je pokazala, da je med slovenskimi četrtošolci za 55 ostoikov več takšnih, ki imajo negativen odnos do **naravoslovja**, kot povprečno v drugih državah (Slika 24)!

Slika 24: Odstotek devetletnikov, ki ne marajo naravoslovja, TIMSS 1995 in 2007¹.

Neprijetna resnica št. 85!

V vsega dvanajstih letih, od 1995 do 2007, je delež slovenskih 9-letnikov, ki ne marajo naravoslovja, skočil za 143 odstotkov (Slika 24)!

Rezultati raziskave kažejo troje:

1. slovenski šolarji imajo manj radi naravoslovje kot vrstniki v drugih državah (skupaj je v raziskavi 9-letnikov v letu 2007 sodelovalo 43 držav in samostojnih šolskih sistemov),
2. delež učencev, ki imajo negativen odnos do naravoslovja je v drugih državah ostal podoben, v Sloveniji pa je izrazito narasel in
3. padec veselja do naravoslovja med slovenskimi 9-letniki časovno sovпада s prenovo šole in z uvedbo novega devetletnega programa osnovne šole!

Ni spodbudno, da je veselje do matematike in naravoslovja pri naših četrtošolcih v 12 letih tako upadlo!

Ni spodbudno, se strinjam!
Ti podatki so zaskrbljujoči!
So pa skoraj zanemarljivi v primerjavi s tistim, kar se nam je zgodilo pri osmošolcih! Če so zgornji podatki zaskrbljujoči, so namreč podatki na naslednjih straneh katastrofalni!

Trend: 13-letniki, negativen odnos do matematike

Pred pregledom podatkov za 13-letnike, je smiselno ponoviti, kaj o odnosu naših šolarjev do šole misli slovenska "šolska stroka":

Kaj že o odnosu učencev do šole pravi slovenska "šolska stroka"?

Naši učenci imajo nadpovprečno radi šolo.

(Dr. Janez Krek)²⁸

Ko se učence sprašuje, kako se počutijo v šoli, imajo naši učenci višjo samopodobo.

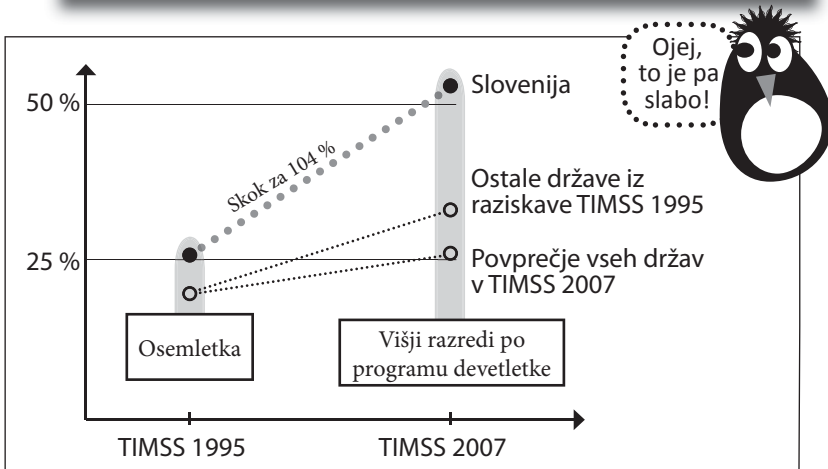
(Dr. Ljubica Marjanovič Umek)²⁸

Neprijetna resnica št. 86!

Zadnja raziskava TIMSS (2007) je pokazala, da je med slovenskimi osmošolci za 104 odstotke **več** takšnih, ki imajo **negativen odnos do matematike**, kot povprečno v drugih državah (Slika 25)!

Neprijetna resnica št. 87!

V letih od 1995 do 2007 je delež slovenskih 13-letnikov, ki **ne marajo matematike**, **skočil** za 104 odstotke (Slika 25)!

Slika 25: Odstotek trinajstletnikov, ki ne marajo matematike, TIMSS 1995 in 2007¹.

Zelo neprijetna resnica št. 88!

Med slovenskimi osmošolci je matematika bolj nepriljubljena kot kjer koli v 48 drugih državah in v 7 samostojnih šolskih sistemih (Slika 26)! (Čprav nekateri slovenski strokovnjaki opozarjajo, da so visoki matematični dosežki Singapurskih učencev rezultat "dresure", je med temi "dresiranimi" osmošolci 60 odstotkov takšnih, ki imajo radi matematiko; v Sloveniji jih je le 25 odstotkov!)

Tabela 4.8: Indeks učenčevega veselja z matematiko (VM) s trendi (nadaljevanje)

8

TIMSS
2007
Matematika

Država	Nizek VM			
	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Razlike v odstotku od 1999	Razlike v odstotku od 1995
Alžirija	7 (0.5)	357 (3.8)	0 0	0 0
Egipt	8 (0.5)	376 (7.6)	0 0	0 0
Bocvana	9 (0.7)	332 (5.0)	0 0	0 0
Oman	6 (0.4)	334 (7.5)	0 0	0 0
Tunizija	13 (0.7)	395 (4.2)	-1 (1.0)	0 0
Malezija	10 (0.6)	445 (6.0)	7 (0.6) Δ	0 0
Jordanija	13 (1.0)	385 (9.2)	0 (1.3)	0 0
Indonezija	7 (0.6)	402 (7.3)	3 (0.7) Δ	0 0
Turčija	11 (0.8)	386 (5.8)	- -	0 0
Sirija	13 (0.6)	368 (4.5)	0 0	0 0
Gana	8 (0.6)	269 (8.4)	0 0	0 0
Kolumbija	11 (0.7)	380 (6.7)	0 0	2 (1.1) Δ
Salvador	10 (0.7)	327 (6.0)	0 0	0 0
Iran	15 (0.9)	382 (6.6)	5 (1.1) Δ	2 (1.3)
Libanon	17 (0.9)	428 (4.9)	0 0	0 0
Singapur	20 (0.8)	545 (5.4)	6 (1.1) Δ	6 (1.2) Δ
Bahrajn	23 (0.8)	376 (3.0)	0 0	0 0
Gruzija	20 (1.2)	392 (6.5)	0 0	0 0
Katar	24 (0.5)	296 (2.8)	0 0	0 0
Tajska	12 (0.7)	427 (5.8)	3 (0.9) Δ	- -
Kuvajt	24 (0.9)	338 (4.3)	0 0	- -
Palestina	22 (1.0)	347 (4.1)	0 0	0 0
Armenija	22 (1.2)	489 (4.5)	0 0	0 0
Ukrajina	23 (1.1)	440 (4.0)	0 0	0 0
Saudska Arabija	24 (1.0)	323 (4.7)	0 0	0 0
Ruska federacija	20 (0.8)	488 (5.7)	5 (1.3) Δ	2 (1.2)
Izrael	28 (1.1)	451 (4.8)	10 (1.4) Δ	- -
Romunija	31 (1.2)	443 (4.5)	11 (1.6) Δ	15 (1.5) Δ
Hong Kong	31 (1.2)	532 (7.3)	11 (1.4) Δ	6 (1.7) Δ
Bolgarija	32 (1.2)	448 (6.4)	8 (2.2) Δ	- -
Ciper	35 (0.8)	436 (2.4)	21 (1.2) Δ	19 (1.2) Δ
Malta	37 (0.7)	465 (2.4)	0 0	0 0
ZDA	35 (0.8)	490 (3.3)	9 (1.2) Δ	11 (1.1) Δ
Bosna in Hercegovina	43 (1.3)	444 (3.4)	0 0	0 0
Anglija	35 (1.5)	495 (4.9)	19 (1.8) Δ	20 (1.8) Δ
Svedska	37 (1.1)	470 (2.7)	0 0	12 (1.7) Δ
Litva	34 (1.1)	481 (3.5)	14 (1.6) Δ	0 (1.8)
Italija	39 (1.1)	455 (3.2)	15 (1.6) Δ	- -
Tajvan	45 (1.4)	547 (4.6)	12 (1.7) Δ	0 0
Norveška	39 (1.1)	451 (2.1)	0 0	14 (1.5) Δ
Srbija	49 (1.6)	467 (3.7)	0 0	0 0
Avstralija	39 (1.2)	476 (4.1)	- -	11 (1.5) Δ
Škotska	38 (1.0)	476 (4.1)	0 0	- -
Južna Koreja	44 (0.9)	558 (3.1)	8 (1.3) Δ	15 (1.4) Δ
Česka	47 (1.1)	489 (2.7)	11 (1.9) Δ	9 (1.9) Δ
Japonska	40 (1.2)	543 (2.5)	5 (1.6) Δ	13 (1.8) Δ
Avstralija	48 (1.4)	496 (3.6)	19 (2.0) Δ	16 (1.9) Δ
Slovenija	53 (1.1)	492 (2.1)	- -	27 (1.9) Δ
Avstralija	6 (0.6)	353 (9.4)	- -	- -
Medn. povprečje	26 (0.1)	428 (0.7)		
Sodelujoči šolski sistemi				
Dubaj	24 (1.1)	442 (4.9)	0 0	0 0
Ontario, Kanada	29 (1.4)	491 (4.9)	9 (1.9) Δ	12 (2.0) Δ
Quebec, Kanada	34 (1.4)	509 (3.1)	11 (2.5) Δ	6 (2.3) Δ
Minnesota, ZDA	32 (2.5)	509 (5.5)	0 0	8 (3.4) Δ
Massachusetts, ZDA	33 (2.1)	524 (6.4)	5 (2.8)	0 0
Baskija, Španija	39 (1.5)	476 (3.8)	0 0	0 0
Brit. Kolum., Kanada	38 (1.2)	486 (3.0)	10 (2.7) Δ	0 0

Ojej!
Kaj
delamo
tam
spodaj
???!!!

Slika 26: Delež trinajstletnikov, ki ne marajo matematike, v različnih državah in samostojnih šolskih sistemih, TIMSS 2007. (Vir: Matematični dosežki Slovenije v raziskavi TIMSS 2007, Pedagoški inštitut, 2008²⁹).

Rezultati raziskave TIMSS torej opozarjajo na več pomembnih pojavov:

1. slovenski 13-letniki imajo izrazito manj radi matematiko kot povprečni vrstniki v drugih državah,
2. delež učencev, ki imajo negativen odnos do matematike, je v dvanajstih letih naraščal v vseh državah, vendar je bil trend v Sloveniji mnogo bolj izrazit in strm, kot povprečno v drugih državah,
3. padec veselja do matematike med slovenskimi 13-letniki časovno sovпада s prenovo šole in z uvedbo novega devetletnega programa osnovne šole,
4. delež slovenskih 13-letnikov, ki ne marajo matematike, je višji kot v katerikoli drugi državi v raziskavi TIMSS 2007 (skupaj je v raziskavi v letu 2007 sodelovalo 48 držav in 7 samostojnih šolskih sistemov)!

Trend: 13-letniki, negativen odnos do fizike

Slovenski osmošolci imajo do fizike podoben odnos kot do matematike: ne marajo je. Pri tem so tudi podobno odločni, kot pri matematiki!

Neprijetna resnica št. 89!

Raziskava TIMSS 2007 je pokazala, da je med slovenskimi osmošolci za 93 odstotkov več takšnih, ki imajo **negativen odnos do fizike**, kot povprečno v drugih državah (Slika 27)!

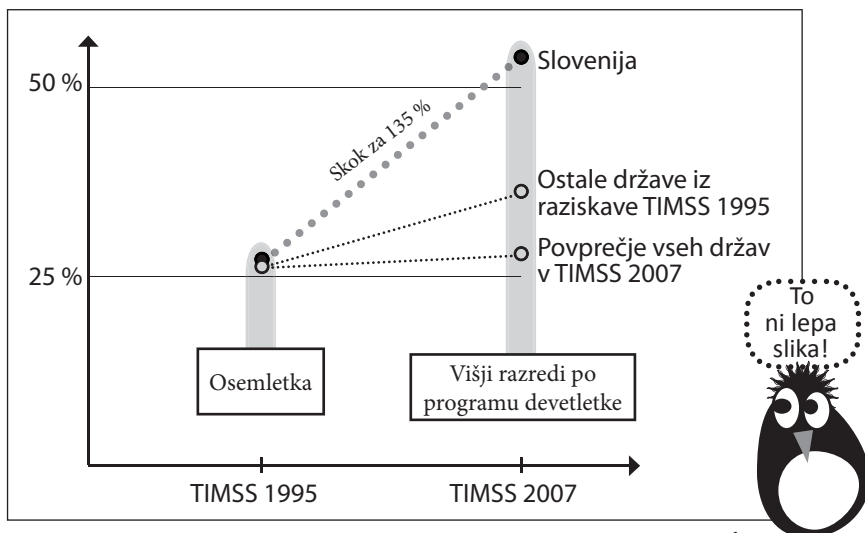
Neprijetna resnica št. 90!

V letih od 1995 do 2007 je delež slovenskih 13-letnikov, ki **ne marajo fizike**, skočil za 135 odstotkov (Slika 27)!

Zelo neprijetna resnica št. 91!

Med slovenskimi osmošolci je fizika bolj nepriljubljena kot kjer koli v 19 drugih državah, vključenih v raziskavo TIMSS, kjer se poučuje kot samostojen predmet (Slika 30)!

Tudi tam, kjer je fizika vključena v predmet "naravoslovje", ta integrirani predmet v nobeni državi in samostojnem šolskem sistemu ni tako nepriljubljen, kot je fizika v Sloveniji!

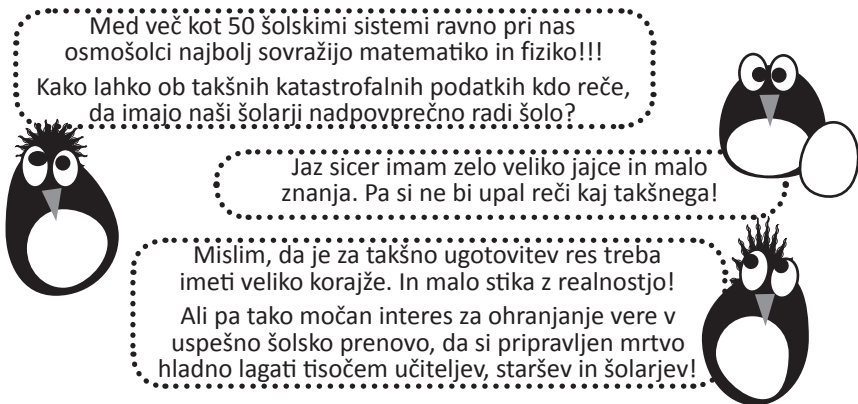
Slika 27: Odstotek trinajstletnikov, ki ne marajo fizike, TIMSS 1995 in 2007¹.

Država	Nizek VN			
	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Razlike v odstotku od 1999	Razlike v odstotku od 1995
Alžirija	6 (0.4)	402 (5.0)	◇ ◇	◇ ◇
Armenija	19 (1.2)	480 (8.5)	◇ ◇	◇ ◇
Bolgarija	22 (1.5)	460 (6.7)	--	--
Bosna in Hercegovina	36 (1.2)	463 (4.0)	◇ ◇	◇ ◇
Čiper	29 (0.7)	432 (3.8)	--	--
Češka	46 (1.4)	534 (2.3)	8 (2.3) Δ	9 (2.0) Δ
Gruzija	19 (1.4)	420 (4.6)	◇ ◇	◇ ◇
Indonezija	7 (0.6)	443 (6.2)	--	◇ ◇
Libanon	18 (1.0)	405 (7.3)	◇ ◇	◇ ◇
Litva	35 (1.2)	511 (3.4)	9 (1.7) Δ	8 (1.9) Δ
Madžarska	45 (1.8)	530 (3.4)	12 (2.2) Δ	12 (2.2) Δ
Malta	36 (0.7)	435 (2.4)	◇ ◇	◇ ◇
Maroko	8 (1.1)	392 (10.4)	--	--
Romunija	34 (1.3)	467 (3.8)	7 (2.0) Δ	16 (1.8) Δ
Ruska federacija	16 (0.7)	519 (4.8)	2 (1.1)	1 (1.4)
Sri Lanka	12 (0.7)	448 (4.7)	◇ ◇	◇ ◇
Slovenija	54 (1.2)	531 (2.3)	--	31 (1.8) Δ
Španija	53 (1.8)	471 (3.3)	◇ ◇	◇ ◇
Švedska	41 (1.2)	502 (3.3)	◇ ◇	12 (2.1) Δ
Ukrajina	22 (1.1)	481 (4.1)	◇ ◇	◇ ◇
Medn. povprečje	28 (0.3)	466 (1.2)		

Slika 28: Delež trinajstletnikov, ki ne marajo fizike, v različnih državah, TIMSS 2007. (Vir: Naravoslovni dosežki Slovenije v raziskavi TIMSS 2007, Pedagoški inštitut, 2008³⁰).

Rezultati raziskave TIMSS torej opozarjajo na pomembne pojave:

1. slovenski 13-letniki imajo izrazito manj radi fiziko kot povprečni vrstniki v drugih državah,
2. delež učencev, ki imajo negativen odnos do fizike je v dvanajstih letih v vseh državah malo narasel, v Sloveniji pa se je več kot podvojil,
3. padec veselja do fizike med slovenskimi 13-letniki časovno sovpada s prenovo šole in z uvedbo novega devetletnega programa osnovne šole,
4. delež slovenskih 13-letnikov, ki ne marajo fizike, je višji kot v katerikoli drugi državi v raziskavi TIMSS 2007, kjer se fiziko poučuje kot samostojen predmet in višji kot je delež učencev z negativnim odnosom do naravoslovja v državah, kjer se fizika poučuje kot del integriranega predmeta "naravoslovje" (skupaj je v raziskavi v letu 2007 sodelovalo 48 držav in 7 samostojnih šolskih sistemov)!

Trend: 13-letniki, negativen odnos do biologije

Slovenski osmošolci imajo do biologije podoben odnos kot do fizike in matematike: ne marajo je!

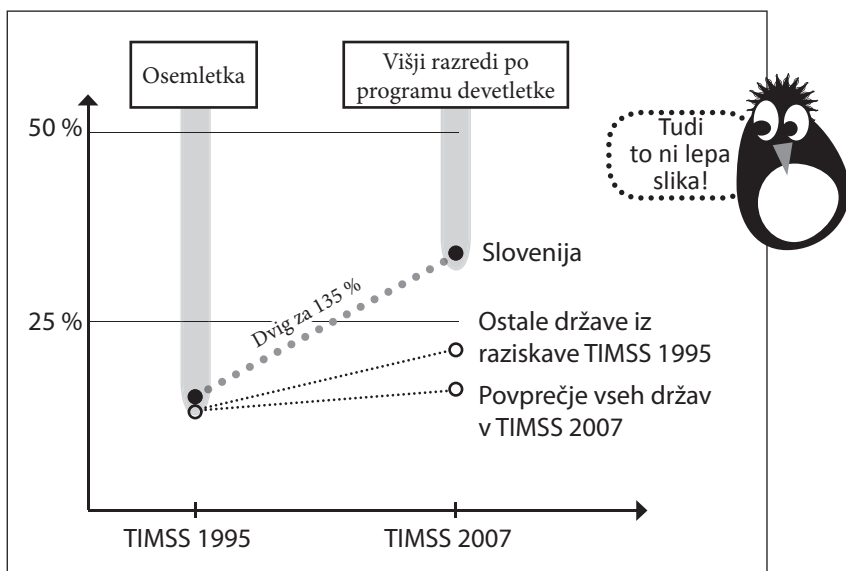
Ti podatki so, podobno kot pri fiziki, zanimivi še z enega vidika. V letu 1995 se delež slovenskih šolarjev, ki niso marali biologije, ni pomembno razlikoval od deleža vrstnikov v drugih državah. V letu 2007 je razlika očitna in sila neprijetna: čeprav je tudi v drugih državah delež učencev z negativnim odnosom do biologije narasel, je v Sloveniji ta trend dosti bolj očiten in strm (Slika 31).

Neprijetna resnica št. 92!

Raziskava TIMSS (2007) je opozorila, da je med slovenskimi osmošolci za 112 odstotkov več takšnih, ki imajo negativen odnos do biologije, kot povprečno v drugih državah (Slika 31)!

Neprijetna resnica št. 93!

V dvanajstih letih, od 1995 do 2007, je delež naših osmošolcev, ki ne marajo biologije, skočil za 143 odstotkov (Slika 31)!

Slika 31: Odstotek trinajstletnikov, ki ne marajo biologije, TIMSS 1995 in 2007¹.

Zelo neprijetna resnica št. 94!

Med slovenskimi osmošolci je biologija bolj nepriljubljena kot kjer koli drugje v 19 drugih državah, kjer se poučuje kot samostojen predmet, tako kot velja tudi za matematiko in fiziko (Slika 32)!

Država	Nizek VN			
	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Razlike v odstotku od 1999	Razlike v odstotku od 1995
Alžirija	5 (0.4)	399 (5.8)	◇ ◇	◇ ◇
Armenija	12 (0.6)	479 (7.1)	◇ ◇	◇ ◇
Bolgarija	11 (1.1)	465 (9.5)	--	--
Bosna in Hercegovina	18 (1.1)	464 (4.7)	◇ ◇	◇ ◇
Ciper	x x	x x	--	--
Češka	24 (1.2)	537 (2.9)	4 (2.1) Δ	1 (2.2) Δ
Gruzija	11 (0.8)	412 (7.4)	◇ ◇	◇ ◇
Indonezija	2 (0.3)	~ ~	--	◇ ◇
Libanon	16 (1.0)	381 (8.1)	◇ ◇	◇ ◇
Litva	22 (1.3)	516 (3.8)	6 (1.6) Δ	11 (1.6) Δ
Madžarska	27 (1.3)	541 (3.9)	8 (1.7) Δ	11 (1.7) Δ
Malta	x x	x x	◇ ◇	◇ ◇
Maroko	5 (0.6)	381 (8.4)	--	--
Romunija	20 (1.1)	466 (5.1)	6 (1.5) Δ	10 (1.3) Δ
Ruska federacija	13 (0.8)	537 (6.7)	4 (1.1) Δ	6 (1.1) Δ
Srija	7 (0.5)	425 (6.5)	◇ ◇	◇ ◇
Slovenija	34 (1.4)	533 (3.2)	--	20 (1.9) Δ
Švedska	27 (1.1)	498 (3.3)	◇ ◇	10 (1.8) Δ
Ukrajina	11 (0.9)	488 (5.9)	◇ ◇	◇ ◇
Medn. povprečje	16 (0.2)	470 (1.5)		

Ali
še ni
konec te
nočne
more
???!!!

Slika 34: Delež trinajstletnikov, ki ne marajo biologije, v različnih državah, TIMSS 2007. (Vir: Naravoslovni dosežki Slovenije v raziskavi TIMSS 2007, Pedagoški inštitut, 2008³⁰).

Med več kot 50 šolskimi sistemi ravno pri nas osmošolci najbolj sovražijo matematiko, fiziko, pa še biologijo!!!

Kako lahko ob takšnih katastrofalnih podatkih kdo reče, da imajo naši šolarji nadpovprečno radi šolo?

Kaj se je v teh dvanajstih letih zgodilo slovenski osnovni šoli???

Hm, hm, hm. Med letoma 1995 in 2007 se je slovenski šoli zgodila devetletka!

Predstavljajta si, da bi bila med tistimi, ki so načrtovali devetletko! Potem pa začnejo na dan prihajati katastrofalni podatki! Ali bi jih poskušala prikriti?

Vama pingvinska vest, čast in etika tega ne bi pustile. Kdo drug ima pa s tem morda manj težav!

Rezultati raziskave TIMSS opozarjajo na pomembne pojave:

1. slovenski 13-letniki imajo izrazito manj radi biologijo kot povprečni vrstniki v drugih državah,
2. delež učencev z negativnim odnosom do biologije je v dvanajstih letih v vseh državah nekoliko narastel; v Sloveniji se je več kot podvojil,
3. padec veselja do biologije med slovenskimi 13-letniki časovno sovпада s prenovo šole in z uvedbo novega devetletnega programa osnovne šole,
4. delež slovenskih 13-letnikov, ki ne marajo biologije, je višji kot v katerikoli drugi državi v raziskavi TIMSS 2007, kjer se biologijo poučuje kot samostojen predmet!

Če bi se izkazalo, da med približno 50 državami, ki sodelujejo v raziskavi TIMSS, prav naši učenci najbolj sovražijo katerega od šolskih predmetov, bi nas to moralo zelo skrbeti! To bi verjetno pomenilo, da imamo v Sloveniji resen problem s poučevanjem tega predmeta!

Pri nas se je pokazalo nekaj drugega!

Med vsemi učenci v raziskavi TIMSS matematiko najbolj sovražijo - slovenski osmošolci!

Med vsemi učenci v raziskavi TIMSS fiziko najbolj sovražijo - slovenski osmošolci!

Med vsemi učenci v raziskavi TIMSS biologijo najbolj sovražijo - slovenski osmošolci!

To ne pomeni, da imamo v Sloveniji resen problem s poučevanjem matematike!

To ne pomeni, da imamo v Sloveniji resen problem s poučevanjem fizike!

To ne pomeni, da imamo v Sloveniji resen problem s poučevanjem biologije!

To lahko pomeni samo eno:

da imamo v Sloveniji zelo velik, resen in globok problem, ki ni problem posameznih šolskih predmetov, pač pa celotnega sistema osnovne šole!

Ob takšnih problemih v slovenski šoli se mi razlaganje, da imajo naši učenci nadpovprečno radi šolo, ne zdi strokovno! Zdi se mi globoko in temeljito nestrokovno!

Zdi se mi tudi neetično!
Zdi se mi tudi zavrženo!
Zdi se mi tudi pobalinsko!
Ker gre za otroke in za njihovo prihodnost!

Eno je gotovo: dokler se bo slovenska šolska stroka zgolj čohljala in s samozadovoljnimi nasmehi zatrjevala v kamere in mikrofone, da imajo naši učenci nadpovprečno radi šolo, ta resen in globok problem ne bo izginil sam od sebe.

Ostal bo tukaj! In bo rasel!

...

Mogoče je vendarle nastopil čas za resno vprašanje, kaj Slovenija bolj potrebuje: ali **dobro šolo**, ali **takšno "šolsko stroko"**, ki sama o sebi verjame, da je **najboljša in nepogrešljiva**, a z vsakim njenim novim posegom **osnovna šola tone globlje v blato podpovprečnosti**.

Oboje namreč očitno ne gre skupaj.

Če hočemo, da bo govorjenje o družbi znanja kdaj postalo kaj več kot prazno besedičenje, Slovenija rabi dobro javno šolo. Ne rabi "šolske stroke", ki se raje ukvarja s friziranjem in kozmetičnimi operacijami posledic svojih posegov v šolski prostor, pač pa ljudi z znanjem, hrbtenico in moralno integriteto, ki se bodo znali, zmogli in hoteli spopasti tudi z najtežjimi problemi v slovenski šoli.

Ki jih ni malo! So pa rešljivi! Vendar ne s slepim in slabournim prepevanjem refrena o brezmadežni devetletki, ki jo učenci ljubijo.

In tudi ne pod vodstvom tistih, ki ne znajo, ne zmorejo, ali nočejo videti problemov v slovenski šoli, ker so očitno popolnoma izgubili stik s stvarnostjo, ali pa jim to preprečujejo kakšni drugi interesi, ki z blagostanjem slovenske šole in ljudi, ki so vsak dan vpeti vanjo, nimajo nikakršne izveze!

Trend: 13-letniki, negativen odnos do kemije

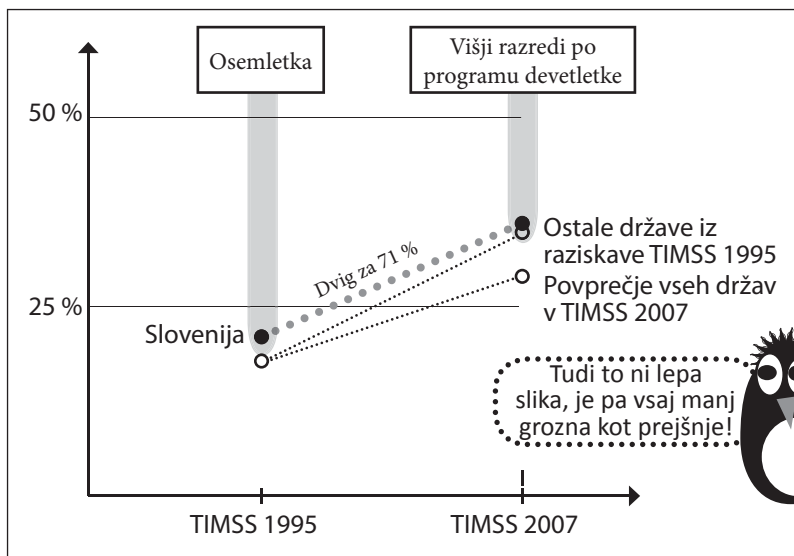
Med predmeti, ki jih obravnava raziskava TIMSS, izstopa kemija: med našimi šolarji je tako kot drugi predmeti manj priljubljena kot med vrstniki v drugih državah, a je ta razlika manjša kot pri ostalih predmetih!

Neprijetna resnica št. 95!

Raziskava TIMSS 2007 je pokazala, da je med slovenskimi osmošolci 24 odstotkov več takšnih, ki imajo **negativen odnos do kemije**, kot povprečno v drugih državah (Slika 35)!

Neprijetna resnica št. 96!

Od leta 1995 do 2007 je delež slovenskih 13-letnikov, ki **ne marajo kemije**, zrasel za 71 odstotkov (Slika 35)!

Slika 35: Odstotek trinajstletnikov, ki ne marajo kemije, TIMSS 1995 in 2007¹.

Spoznanje, da je med šolskimi predmeti vsaj en, ki ga naši šolarji ne sovražijo bolj kot vrstniki v vseh drugih državah, je slaba tolažba!

Trend: 13-letniki, negativen odnos do geografije

Za geografijo velja podobno, kot za kemijo: sicer je med našimi šolarji manj priljubljena kot med povprečnimi vrstniki iz drugih držav, a vsaj ni tako osovražena kot matematika, fizika in biologija.

Neprijetna resnica št. 97!

Raziskava TIMSS 2007 je pokazala, da je med slovenskimi osmošolci 41 odstotkov **več** takšnih, ki imajo **negativen odnos do geografije**, kot povprečno v drugih državah (Slika 36)!

Država	Nizek VN			
	Odstotek učencev	Povprečni dosežek	Razlike v odstotku od 1999	Razlike v odstotku od 1995
Alžirija	x x	x x	◊ ◊	◊ ◊
Armenija	15 (0.9)	482 (11.9)	◊ ◊	◊ ◊
Bolgarija	16 (1.2)	452 (8.8)	--	--
Bosna in Hercegovina	21 (1.1)	467 (3.8)	◊ ◊	◊ ◊
Ciper	29 (1.0)	444 (3.0)	--	--
Češka	33 (1.4)	538 (2.8)	7 (2.1) Δ	12 (2.2) Δ
Gruzija	16 (1.3)	409 (7.5)	◊ ◊	◊ ◊
Indonezija	--	--	--	◊ ◊
Libanon	--	--	◊ ◊	◊ ◊
Litva	18 (0.9)	514 (4.7)	--	6 (1.2) Δ
Madžarska	40 (1.4)	538 (3.6)	13 (1.8) Δ	16 (1.9) Δ
Malta	29 (0.7)	426 (3.0)	◊ ◊	◊ ◊
Maroko	11 (0.8)	392 (9.2)	--	--
Romunija	17 (1.1)	451 (5.6)	7 (1.4) Δ	5 (1.3) Δ
Ruska federacija	17 (0.9)	528 (5.0)	1 (1.4)	0 (1.3)
Sirijska	9 (0.5)	445 (5.9)	◊ ◊	◊ ◊
Slovenija	31 (1.2)	528 (2.6)	--	--
Slovaška	30 (1.3)	470 (4.8)	◊ ◊	◊ ◊
Švedska	26 (1.2)	504 (4.0)	◊ ◊	9 (1.7) Δ
Ukrajina	15 (0.8)	486 (4.3)	◊ ◊	◊ ◊
Medn. povprečje	22 (0.3)	475 (1.4)		

Slika 36: Delež trinajstletnikov, ki ne marajo geografije, v različnih državah, TIMSS 2007. (Vir: Naravoslovni dosežki Slovenije v raziskavi TIMSS 2007, Pedagoški inštitut, 2008³⁰).

Se dobro, da imajo naši osmošolci tudi kemijo in geografijo. Sicer jim gresta tudi ta dva predmeta bolj na živce kot večini vrstnikov v raziskavi TIMSS, a se lahko tolažimo, da sta v kakšni drugi državi še bolj osovražena kot pri nas.

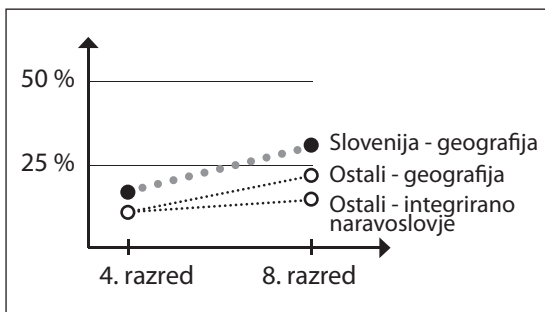

Trend: 4. do 8. razred, negativen odnos do naravoslovja

Zanimiv pokazatelj trenda (ne)priljubljenosti šole in šolskih predmetov je rast deleža učencev, ki ne marajo naravoslovja ali matematike, od 4. do 8. razreda osnovne šole.

Neprijetna resnica št. 98!

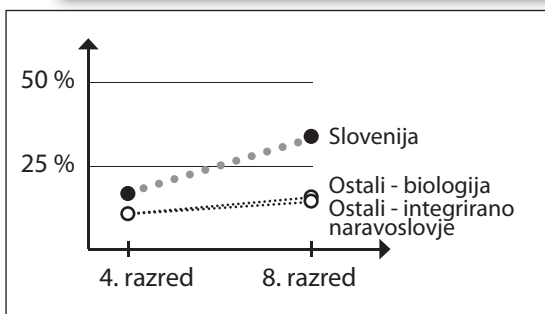
Delež učencev, ki v osmem razredu ne marajo geografije, je v Sloveniji za 82 odstotkov višji od deleža učencev, ki v četrtem razredu ne marajo naravoslovja (Slika 37).

Slika 37: Odstotek učencev, ki ne marajo naravoslovja v 4. razredu in geografije oziroma naravoslovja v 8. razredu, TIMSS 2007¹.

Neprijetna resnica št. 99!

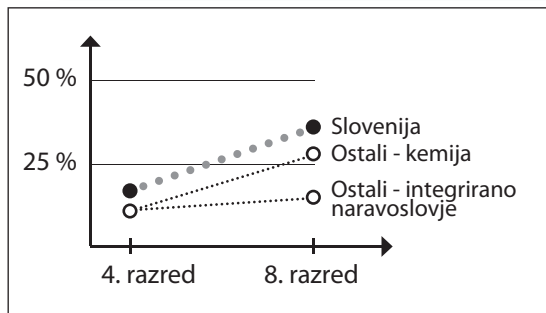
Delež učencev, ki v osmem razredu ne marajo biologije, je v Sloveniji za 100 odstotkov višji od deleža učencev, ki v četrtem razredu ne marajo naravoslovja (Slika 38).

Slika 38: Odstotek učencev, ki ne marajo naravoslovja v 4. razredu in biologije oziroma naravoslovja v 8. razredu, TIMSS 2007¹.

Neprijetna resnica št. 100!

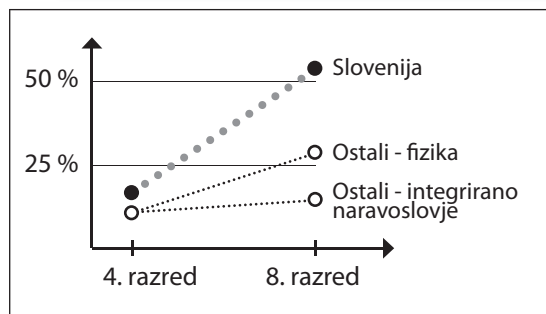
Delež učencev, ki v osmem razredu ne marajo kemije, je v Sloveniji za 112 odstotkov višji od deleža učencev, ki v četrtem razredu ne marajo naravoslovja (Slika 39).

Slika 39: Odstotek učencev, ki ne marajo naravoslovja v 4. razredu in kemije oziroma naravoslovja v 8. razredu, TIMSS 2007¹.

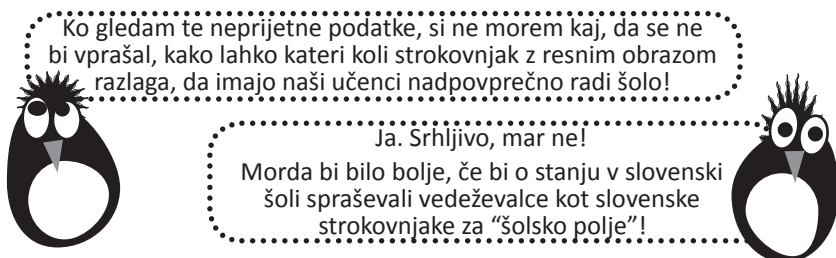
Neprijetna resnica št. 101!

Delež učencev, ki v osmem razredu ne marajo fizike, je v Sloveniji za 218 odstotkov višji od deleža učencev, ki v četrtem razredu ne marajo naravoslovja (Slika 40).

Slika 40: Odstotek učencev, ki ne marajo naravoslovja v 4. razredu in fizike oziroma naravoslovja v 8. razredu, TIMSS 2007¹.

Razmerje med deležem učencev, ki v 4. razredu ne marajo naravoslovja in tistih, ki v 8. razredu ne marajo naravoslovnih predmetov (ali integriranega "naravoslovja" v državah, kjer imajo tak skupni predmet) torej v Sloveniji izrazito odstopa od mednarodnega povprečja.

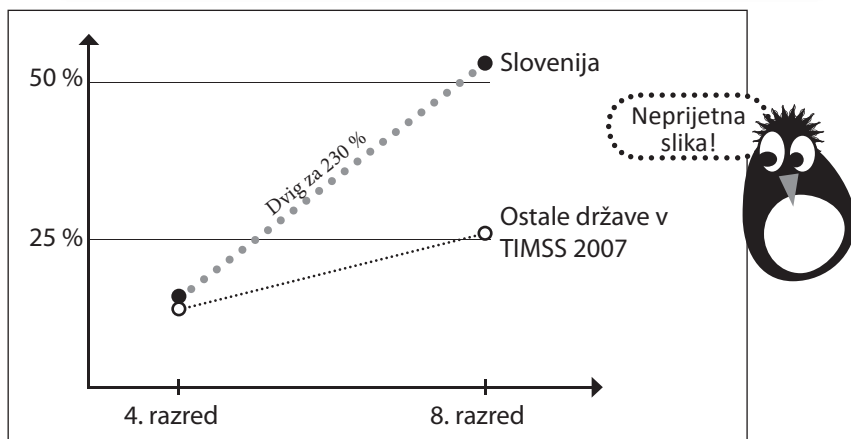

Trend: 4. do 8. razred, negativen odnos do matematike

Trend spreminjanja deleža učencev, ki ne marajo matematike od 4. do 8. razreda osnovne šole je podoben kot za naravoslovje; le bolj neprijeten.

Neprijetna resnica št. 102!

V vseh državah, vključenih v raziskavo TIMSS se od četrtega do osmega razreda pomembno poveča delež učencev, ki ne marajo matematike. Vendar Slovenija pri tem pomembno odstopa: medtem, ko v drugih državah od četrtega do osmega razreda število učencev, ki imajo negativen odnos do matematike povprečno poraste za 86 odstotkov, v Sloveniji njihovo število zraste za 230 odstotkov (Slika 40)!

Slika 40: Odstotek učencev, ki ne marajo matematike v 4. in v 8. razredu, TIMSS 2007¹.

ZA KONEC POGLAVJA

Pomemben cilj prenovе programa osnovne šole je bil *povečati stopnjo vključenosti otrok, mladine in odraslih v izobraževanje in povečati stopnjo prehodnosti ob nezmanjšani kakovosti: z večjo motivacijo za izobraževanje!* Drugi pomemben cilj je bil *pripraviti učence za kakovostno življenje, na vseživljenjsko izobraževanje in za poklic!*

Ali želimo, da bodo naši današnji otroci zrasli v uspešne ljudi, ki bodo v zahtevnem jutrišnjem svetu znali uveljavljati svoje znanje in kompetence? Ali želimo, da Slovenija postane uspešna družba, v kateri bo prav tista ključna dodana vrednost, ki bo zagotavljala trajnostni razvoj, dolgoročno konkurenčnost in uspešnost celotne slovenske družbe? Oba zgoraj zapisana cilja šolske prenovе sta nujen pogoj za uresničenje teh želja. Brez šole, ki spodbuja motivacijo za znanje in izobraževanje, bo naša družba marsikaj, gotovo pa ne družba znanja: želje o uspešnosti in konkurenčnosti bodo ostale prazno sanjarjenje, naši otroci pa čez dvajset let ne bodo ustvarjali dodane vrednosti zase in za slovensko družbo, pač pa za tiste, ki bodo bolje opremljeni z znanji in kompetencami, potrebnimi za uspeh v jutrišnjem svetu.

Odnos, ki ga danes otroci v šoli razvijajo do učenja, izobraževanja in znanja bo odločal o tem, ali bodo jutri zmogli konkurirati najboljšim, ali pa bodo zanje opravljali manj zahtevna dela. Nikdar v življenju ni človek tako radoveden in učljiv kot v otroških letih. Pričakovati, da bodo mladostniki, ki jim v rosnih letih zagnusimo učenje in znanje, nekega dne doživeli razsvetljenje in vzkliknili "*oh, znanje in učenje sta vendar nekaj veličastnega in dobrega zame, zdaj se bom pa res posvetil sebi in se vseživljenjsko izobraževal*", je butasto. Prepričanje, da imajo naši učenci nadpovprečno radi šolo je slepilo, ki vodi v izkrivljeno zaznavanje stvarnosti in daleč od preproste resnice: zelo verjetno nikdar v dolgoletni tradiciji slovenske šole učenci niso imeli do šole in do šolskih predmetov toliko odpora kot danes.

Če želimo našim otrokom uspešno prihodnost, se moramo vprašati:

- Kako je uspelo našemu osnovnošolskemu programu ob prehodu v devetletko v le nekaj letih "ubiti" veselje otrok do matematike, naravoslovja in šole nasploh? Kaj se je zgodilo v teh nekaj letih?
- Kaj lahko storimo, da obrnemo ta negativen trend in šoli vrnemo eno od najpomembnejših poslanstev - spodbujanje veselja do znanja - ki si ga je šolska prenova sicer zapisala v cilje, vendar jih pozneje ni znala, zmogla, ali hotela uresničiti?

Kaj kažejo rezultati mednarodnih primerjav?

1. Nekateri slovenski strokovnjaki pravijo, da imajo naši učenci nadpovprečno radi šolo - rezultati mednarodnih raziskav HBSC in TIMSS v resnici kažejo popolnoma nasprotno: med slovenskimi učenci je več takšnih, ki ne marajo šole, kot v primerljivih državah!
2. Rezultati raziskave HBSC opozarjajo, da se je v evropskih državah med leti 2001/02 in 2005/06 povečalo število učencev, ki imajo radi šolo; v Sloveniji je v istem času upadlo!
3. Rezultati raziskave TIMSS opozarjajo, da je od leta 1995 do leta 2007 med slovenskimi učenci nepriljubljenost matematike in naravoslovnih predmetov izrazito porasla, znatno bolj kot povprečno v drugih državah!
4. Rezultati raziskave TIMSS 2007 so opozorili, da Slovenija prekaša vse druge v raziskavo vključene države in šolske sisteme po številu učencev, ki ne marajo matematike!
5. Rezultati raziskave TIMSS 2007 so opozorili, da Slovenija prekaša vse druge v raziskavo vključene države in šolske sisteme po številu učencev, ki ne marajo fizike!
6. Rezultati raziskave TIMSS 2007 so opozorili, da Slovenija prekaša vse druge v raziskavo vključene države in šolske sisteme po številu učencev, ki ne marajo biologije!
7. Rezultati raziskave TIMSS 2007 so opozorili, da število učencev, ki ne marajo matematike in naravoslovnih predmetov od 4. do 8. razreda v Sloveniji narašča bolj strmo kot v drugih državah!
8. Rezultati mednarodnih raziskav opozarjajo, da danes slovenska šola ne dosega enega od ključnih ciljev šolske prenove: **POVEČATI MOTIVACIJO ZA IZOBRAŽEVANJE!**

Ejga, čakajte!
Kako lahko govorijo o uspešni šolski prenovi, če ne dosega zastavljenega cilja?